

حقوق دریائی

سید محمود حسنی بہاؤدی

۱۳۹۵

سرشناسه	: حسنی بهابادی، محمود، ۱۳۲۸ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق دریایی / سید محمود حسنی بهابادی؛ به سفارش شرکت بیمه دی (سهامی عام).
مشخصات نشر	: تهران: رایحه عتروت، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۸۰-۳۲-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: حقوق دریاها-- ایران
موضوع	: Law of the sea-- Iran
شناسه افزوده	: شرکت بیمه دی
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ح ۲۷ / ۹۷۰ KMH
رده بندی دیویی	: ۳۴۱/۴۵۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۵۷۲۵۹۷

نام کتاب: حقوق دریایی

به قلم: سید محمود حسنی بهابادی

ناشر: انتشارات رایحه عتروت - به سفارش شرکت بیمه دی (سهامی عام)

حروفچینی و صفحه آرایی: اعظم دانشجو

لیتوگرافی و چاپ: طرح و نقش

صحافی: ایران زمین

نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۵

تعداد صفحات: ۲۸۸ صفحه

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۸۰-۳۲-۰

حق چاپ محفوظ و مخصوص مؤلف است.

فهرست مطالب

فهرست مطالب	۵
مقدمه	۱۵
فصل اول: کلیات - تعریف حقوق دریائی	۱۹
تاریخچه حقوق دریائی	۲۲
۳- مجموعه های قانون دریائی	۲۳
مقررات جدید بین المللی	۲۵
۵- قانون دریائی ایران	۲۷
۶- مباحث حقوق دریائی	۲۸
فصل دوم: ثبت و تابعیت کشتی	۲۹
مبحث اول - کلیات	۲۹
۱- هدف از ثبت و تحصیل تابعیت کشتی	۳۰
۲- انواع کشتی ها	۳۲
- کشتی های نظامی	۳۲
- کشتی های مربوط به خدمات عمومی	۳۳
- کشتی های تجاری	۳۳
مبحث دوم: ثبت کشتی	۳۴
انتخاب نام برای کشتی	۳۴
مؤسسات طبقه بندی کشتی	۳۶
لغو گواهی نامه های فنی	۳۷

- ۴- صدور سند ثبت کشتی..... ۳۹
- ۵- حق الثبت..... ۳۹
- ۶- گواهی ثبت موقت..... ۴۲
- ۷- ثبت احکام و قراردادهای قضائی:..... ۴۲
- ۸- ثبت نقل و انتقالات و معاملات کشتی..... ۴۵
- ۹- ثبت سایر شناورها..... ۴۵
- مبحث سوم- تابعیت کشتی..... ۴۷
- ۱- آثار نتائج ناشی از تحصیل تابعیت..... ۴۸
- ۲- ضوابط کلی اعطای تابعیت..... ۴۸
- ۳- ضوابط اعطای تابعیت کشتی: مآدر قانون دریائی ایران..... ۴۹
- ۴- صدور گواهی تابعیت..... ۵۰
- ۵- تابعیت موقت..... ۵۱
- ۶- تابعیت فرمانده و کارکنان کشتی..... ۵۲
- ۷- ابطال ثبت و سلب تابعیت:..... ۵۳
- ۸- سیستم استفاده از پرچم مناسب..... ۵۴
- فصل سوم: تابعیت کشتی حقوق ممتاز..... ۵۷
- ۱- مفهوم حقوق ممتاز..... ۵۹
- ۲- حقوق ممتاز نسبت به چه اشیائی ایجاد می گردد:..... ۵۹
- ۳- انواع حقوق ممتاز..... ۶۳
- ۴- چگونگی و کیفیت تقدم حقوق ممتاز نسبت به یکدیگر..... ۶۶
- ۵- چگونگی مطالبه و اجرای حقوق ممتاز..... ۶۸
- فصل چهارم: رهن کشتی..... ۷۱
- ۱- تعاریف..... ۷۳

۷۴.....	۲- هدف از رهن کشتی.....
۷۴.....	۳- چگونگی رهن کشتی.....
۷۸.....	۴- فروش کشتی به علت عدم پرداخت دین.....
۸۳.....	فصل پنجم: باربری دریایی.....
۸۵.....	مقدمه.....
۸۶.....	مبحث اول- اصطلاحات.....
۸۸.....	مبحث دوم- قرارداد باربری دریایی.....
۸۸.....	۱- تعریف.....
۸۹.....	۲- طرفین قرارداد باربری دریایی.....
۹۱.....	۳- کرایه حمل.....
۹۲.....	۴- انواع قراردادهای باربری دریایی.....
۹۴.....	مبحث سوم: بارنامه دریایی.....
۹۴.....	۱- تعریف بارنامه دریایی.....
۹۵.....	۲- وظایف فرستنده بار جهت صدور بارنامه دریایی.....
۹۶.....	۳- صدور بارنامه.....
۹۷.....	۴- مندرجات بارنامه دریایی.....
۹۸.....	۵- تعداد نسخ بارنامه دریایی و اهمیت نسخه اصلی.....
۱۰۱.....	۶- خصوصیات و آثار حقوقی بارنامه دریایی.....
۱۰۴.....	۷- انواع بارنامه دریایی.....
۱۰۶.....	مبحث چهارم: وظایف متصدی باربری.....
۱۰۸.....	جهات مختلف قابلیت دریانوردی کشتی.....
۱۰۹.....	اثبات عدم قابلیت دریانوردی.....
۱۱۲.....	۲- وظیفه متصدی باربری در مورد کالا.....

- ۳- صدور بارنامه دریانی ۱۱۳
- ۴- هدایت کشتی به صورت متعارف و رساندن کشتی به طور سالم به مقصد ۱۱۳
- مبحث پنجم: چگونگی و حدود مسئولیت متصدی باربری ۱۱۴
- بخش اول: مسئولیت متصدی باربری براساس قوانین مدنی و تجارت ۱۱۴
- بخش دوم: چگونگی و حدود مسئولیت متصدی باربری در قانون دریانی ایران ۱۱۶
- بخش سوم: اثبات دعوی خسارت ۱۱۸
- مرور زمان دعوی خسارت ۱۲۱
- بخش چهارم - حداکثر مبلغ مورد تعهد متصدی باربری ۱۲۲
- الف) حداکثر مسئولیت و اشد پولی: ۱۲۲
- ب) منظور از یک بی دالا چیست؟ ۱۲۳
- ج) برآورد میزان خسارت ۱۲۵
- د) مواردی که نمی توان مبلغ مورد تعهد تصدی باربری را محدود ساخت: ۱۲۶
- ه) اشخاصی که می توانند از تحدید مسئولیت متصدی باربری استفاده نمایند ۱۲۷
- و) افزایش حداکثر مبلغ مورد تعهد متصدی باربری ۱۲۷
- ز) کاهش حداکثر مبلغ مورد تعهد متصدی باربری ۱۲۸
- بخش پنجم: موارد عدم مسئولیت متصدی باربری ۱۲۸
- الف) عدم مسئولیت متصدی باربری در صورت عدم قابلیت دریاوردن کشتی ۱۲۸
- ب) عدم مسئولیت مقرر در بند ۲ ماده ۵۵ قانون دریانی ۱۲۹
- ج) عدم متصدی باربری در صورت انحراف کشتی از مسیر اصلی در موارد خاص ۱۳۴
- د) عدم مسئولیت متصدی باربری در مورد حمل مواد خطرناک ۱۳۶
- فصل ششم: مالکین کشتی - حدود مسئولیت و تعهدات آنها** ۱۳۹
- مبحث اول: مالکیت و اداره و تجهیز کشتی ۱۴۱
- ۱- مالکیت کشتی و نحوه اتخاذ تصمیم نسبت به امور کشتی: ۱۴۱

۱۴۲	۲- اداره و تجهیز کشتی (مدیرعامل - تجهیزکننده)
۱۴۳	۳- فرمانده کشتی
۱۴۳	مبحث دوم- مسئولیت و تعهدات مالکین کشتی
۱۴۸	موارد مسئولیت مالک کشتی:
۱۴۸	موارد عدم مسئولیت مالک کشتی
۱۴۹	مبحث سوم- تحدید مسئولیت مالکین کشتی:
۱۴۹	۱- مقدمه
۱۵۱	۲- مواردی که مالک کشتی می تواند مسئولیت خود را محدود نماید
۱۵۱	۳- میزان مسئولیت حداکثر مسئولیت مالک کشتی)
۱۵۲	۴- اشخاصی که می توانند مسئولیت خود را محدود سازند:
۱۵۲	۵- حساب مخصوص
۱۵۴	مبحث چهارم: مواردی که مالک کشتی نمی تواند مسئولیت خود را محدود سازد
۱۵۵	مبحث پنجم: محدودیت مسئولیت به جهت رضعیت و خصوصیات مالک کشتی
۱۵۷	فصل هفتم: اختیارات و وظایف فرمانده کشتی
۱۵۹	مقدمه
۱۶۰	۱- مسئولیت فرمانده کشتی در مورد حمل بار
۱۶۱	۲- استخدام افراد
۱۶۲	۳- نگهداری دفتر ثبت وقایع کشتی و ثبت وقایع در آن
۱۶۲	۴- نگهداری مدارک و اسناد کشتی
۱۶۳	۵- حرکت و مانور کشتی در بنادر و مکان های حساس
۱۶۴	۶- تدارکات ضروری کشتی
۱۶۴	۷- به وثیقه گذاشتن کشتی - کرایه حمل و بار
۱۶۴	۸- انتقال بار به کشتی دیگر

- ۹- تخلیه بار به تقاضای مستاجر و یا فروشندگان بار ۱۶۴
- ۱۰- وظیفه ادامه و به پایان رسانیدن سفر ۱۶۵
- ۱۲- حمل بار به حساب فرمانده ۱۶۶
- ۱۳- وظیفه فرمانده در نجات کشتی ۱۶۶
- ۱۴- وظیفه فرمانده به هنگام ترک کشتی ۱۶۷
- ۱۵- گزارش از بین رفتن کشتی ۱۶۷

فصل هشت: وثیقه دادن کشتی - کرایه حمل بار و اخذ وام - فروش بار ۱۶۹

- ۱- وثیقه داشتن کشتی ۱۷۱
- فروش کشتی ۱۷۲
- ۲- وثیقه گذاشتن کرایه ۱۷۳
- ۳- وثیقه گذاشتن بار و اخذ وام ۱۷۴
- فروش بار کشتی در موارد فوق العاده ۱۷۷
- مسئولیت فرمانده در رهن یا فروش غیرموجه ۱۷۸

فصل نهم: حمل مسافر ۱۸۱

- مقدمه ۱۸۳
- مبحث اول - قرارداد حمل مسافر از طریق دریا: ۱۸۴
- مبحث دوم - وظایف و مسئولیت‌های متصدی حمل ۱۸۶
- بخش اول - مسئولیت متصدی حمل در مورد فوت یا صدمات بدنی مسافر ۱۸۷
- بخش دوم - مسئولیت متصدی حمل در مورد اثاث مسافران ۱۸۹
- بخش سوم: میزان و حدود مسئولیت متصدی حمل در مورد فوت یا صدمات بدنی وارده به مسافر ۱۹۰
- کاهش یا افزایش میزان مسئولیت متصدی حمل ۱۹۵
- موارد محرومیت متصدی حمل از استفاده از تحدید مسئولیت: ۱۹۱
- استفاده مامورین مجاز و کارکنان متصدی حمل از تحدید مسئولیت ۱۹۲

بخش چهارم - مطالبه غرامت و طرح دعوی.....	۱۹۳
مبحث سوم - حقوق و وظایف مسافر.....	۱۹۴
توضیحات لازم راجع به تغییر حاصله در مآخذ دریافت حقوق دولتی در قانون دریائی ..	۱۹۵
فصل دهم: قرارداد اجاره کشتی.....	۲۰۱
مقدمه.....	۲۰۳
۱- تعریف قرارداد اجاره:.....	۲۰۴
۲- نوع قرارداد اجاره، (کیفیت اجاره):.....	۲۰۴
۳- وظایف طینت ابردا: اجاره کشتی (مالک و مستاجر).....	۲۰۷
الف) تحویل کشتی: اجاره.....	۲۰۷
ب) عدم بارگیری دائمی و ملق به یگران.....	۲۰۸
ج) پرداخت هزینه ها و خسارت مرط به تأخیر و بازداشت کشتی ناشی از عمل فرمانده:.....	۲۰۸
د) وظیفه فرمانده در مورد محاصر دریائی.....	۲۰۸
ح) پرداخت نصف مال الاجاره در صورت عدم انجام قرارداد اجاره.....	۲۰۹
فصل یازدهم: تصادم در دریا.....	۲۱۱
مقدمه.....	۲۱۳
مبحث اول - تعریف تصادف و موارد مشمول قانون دریائی.....	۲۱۴
مبحث دوم - انواع تصادم از لحاظ تعیین مسئولیت.....	۲۱۶
الف) تصادمات ناشی از حوادث غیر مترقبه و یا قوه قهریه و یا تصادم مشکوک (مورد تردید) ...	۲۱۶
ب) تصادم به علت تقصیر یکی از طرفین حادثه:.....	۲۱۷
ج) تصادم بر اثر تقصیر مشترک طرفین تصادم.....	۲۱۷
تصادم به علت خطای راهنما.....	۲۱۹
مبحث سوم: دعوی خسارت.....	۲۱۹
مبحث چهارم - وظایف فرمانده کشتی پس از تصادم.....	۲۲۱

فصل دوازدهم: کمک و نجات در دریا.....	۲۲۳
مقدمه.....	۲۲۵
۱- تعریف نجات در دریا.....	۲۲۶
۲- شرایط عملیات نجات در دریا.....	۲۲۷
۳- داوطلبانه بودن عملیات نجات.....	۲۲۸
وضعیت راه: ما:.....	۲۲۸
۴- موضوعات مربوط به نجات.....	۲۳۰
۵- نمونه‌هایی از عملیات کف و نجات.....	۲۳۰
۶- قرارداد نجات.....	۲۳۱
۷- تعیین میزان اجرت نجات، طرز تقسیم آن.....	۲۳۲
۸- حقوق ممتاز نجات دهنده.....	۲۳۴
۹- بیرون آوردن کشتی مفروق و یا محمودات آن از دریا.....	۲۳۴
فصل سیزدهم: خسارت مشترک.....	۲۳۷
مبحث اول کلیات.....	۲۳۹
۱- انواع خسارات دریانی:.....	۲۳۹
۲) سابقه پیدایش اصل خسارت مشترک دریانی.....	۲۳۹
۳- مقررات مربوط به خسارات مشترک در قانون دریانی ایران.....	۲۴۱
۴- تعریف خسارات مشترک.....	۲۴۱
مبحث دوم - شرایط تحقق خسارات مشترک.....	۲۴۲
۱- وجود خطر واقعی:.....	۲۴۲
۲- وجود اشتراک منافع در برطرف کردن خطر:.....	۲۴۲
۳- فوق العاده بودن تقدیه و یا هزینه‌های متحمل.....	۲۴۳
۴- عملی و ارادی بودن پرداخت هزینه و یا تقدیه.....	۲۴۳

۵- متناسب بودن هزینه‌ها یا تقدیه یا خطر	۲۴۴
۶- زیان وارده مستقیماً ناشی از اعمال مربوط به خسارات مشترک باشد	۲۴۴
مبحث سوم - طبقه بندی خسارات مشترک دریائی	۲۴۵
بخش اول: تقدیه	۲۴۵
بخش دوم - هزینه‌های فوق العاده	۲۴۶
مبحث چهارم - مبنا و طرف محاسبه خسارات مشترک و تعیین سهم هر یک از پرداخت کنندگان	۲۴۷
مبحث پنجم - نحوه رسیدگی و تسویه خسارات مشترک و اخذ وثیقه	۲۴۹
فصل چهاردهم - سایر موضوعات مورد اشاره در قانون دریائی ایران	۲۵۱
۱- دادگاه دریائی	۲۵۳
۲- کارشناسان امور دریائی	۲۵۴
۳- جرائم	۲۵۵
۴- بیمه دریائی	۲۵۶
۶- تهیه و تنظیم آیین نامه‌ها	۲۵۷
۷- قابل اجرا بودن اصول و عرف بین المللی	۲۵۷
فصل پانزدهم: کلام پایانی (اقدامات در جهت اصلاح قانون دریائی ریاست دادگاه دریائی)	۲۵۷
الف) اصلاح قانون دریائی	۲۶۰
ب) دادگاه دریائی	۲۶۴
ج) بیمه دریائی	۲۶۴
فصل شانزدهم: فهرست اصطلاحات به زبان انگلیسی	۲۸۱
فهرست منابع:	۲۸۸

۱- آب مایه حیات است. بنا بر مبنای علم مدرن، هر چیزی از آب زنده است و موجودیت دارد. یکی از دلایل اصلی آب به عبارتی می‌توان گفت مهم‌ترین آن‌ها، وجود دریاها و اقیانوس‌ها است که متضمن انواع و اقسام فواید برای بشر است که یکی از آنها کشتیرانی در آبرها و دریاها می‌باشد. خداوند متعال مکرراً در قرآن مجید به دریاها و منافع آن و از جمله کشتیرانی در دریاها اشاره فرموده است از جمله: «و از شریفه ۱۴ از سوره نحل: «و او آن خدایی است که دریا را مسخر شما ساخت که از گوشت ماهیان آن تغذیه کنید و زیورها از آن استخراج نمایید و تن را بیارائید و در آن کشتیرانی کنید و از فضل خدا بهره‌مند شوید، باشد که شکرگزار خدای بزرگ باشید.» بنابراین حق دریانوردی و کشتیرانی در دریا از جمله حقوق و مواهبی است که ذات اقدس الهی برای بشر قرار داده است.

۲- صنعت حمل و نقل از طریق دریا و دریانوردی قدمتی تقریباً به اندازه مدت موجودیت بشر در کره زمین دارد زیرا حتی انسان‌های اولیه نیز برای جابجایی عادی و معمولی در مناطق دریائی و حتی در مسیر رودخانه‌ها، برای رسیدن به مقصد به وسیله‌ای که بر روی آب حرکت کند احتیاج داشتند. این وسیله ابتدا حتی قطعه‌ای از چوب و تنه درخت بود و سپس با بافتن الیاف ضخیم و نصب بر روی چند قطعه چوب و حرکت دادن این وسیله بر روی آب ادامه یافت

و به تدریج، قایق‌ها، زورق‌ها، کشتی‌های کوچک و نهایتاً کشتی‌های بزرگ و اقیانوس‌پیما ساخته شد. این مسیر و تحول تدریجی چندان هم طولانی و بطیئی نبوده و با عنایت به نیاز روزافزون جوامع بشری به این وسیله، این تحولات به سرعت در پی هم واقع شده به نحوی که در ادوار بسیار قدیم در تاریخ از وجود کشتی‌های بزرگ برای حمل مسافر یا حمل کالا استفاده می‌شد که نمونه‌های آن در تاریخ باستان: ایران، روم، یونان و مصر مورد استفاده بود و اگر آثاری از آنها باقی نمانده شرح آنها در نوشته‌ها و کتاب‌ها بیان گردیده و بازسازی آن‌ها در فیلم‌های تاریخی این تحول شگرف را نشان می‌دهد. شاهد مسجّل و نمونه بسیار مشخص و مستند آن هم، ذکر جریان کشتی نوح در قرآن مجید است که مربوط به قرن‌ها قبل از تاریخ میلاد مسیح می‌باشد.

۳- بدیهی است که عادت این تحویل سریع و قابل توجه، لزوم استفاده از کشتی در راه دریائی در حمل و نقل‌های بزرگ حجیم در فواصل طولانی بود که چنین حمل و نقل‌هایی با استفاده از راه زمینی و به‌کارپایان، که برای فواصل نزدیک و میزان محدود مسافر و یا کالا مناسب است - امکان‌پذیر نبوده است. به عبارت دیگر تا چند قرن پیش که استفاده از قدرت بخار و سپس قدرت محرکه موتور اختراع نشده بود، تنها راه برای حمل و نقل‌های بزرگ استفاده از کشتی و راه دریائی بوده است.

هم‌اینک نیز که انواع وسایل نقلیه موتوری زمینی، هم‌اکنون سبک و نیمه سبک و سنگین و نیز قطار و راه‌آهن و همچنین انواع هواپیماهای کوچک و بزرگ و زورق‌پیکر برای انتقال مسافر و یا حمل کالا وجود دارد، مع‌هذا هنوز هم در رابطه با حمل کالا کشتی مهم‌ترین وسیله محسوب می‌شود بویژه برای حمله کالا به صورت فله - حمل مایعات و مواد نفتی و لوازم ماشین‌آلات سنگین.

۴- تنظیم امور مربوط به این صنعت بزرگ، در هر دوره و زمانه و در هر مرحله از مسیر تحول و ارتقاء این صنعت، احتیاج به قواعد حقوقی داشته و دارد که روابط بین سازندگان، دارندگان، اجاره‌کنندگان و کاپیتان و عوامل و خدمه کشتی - مقررات ناظر بر استفاده از کشتی‌های در آب‌های داخلی - ساحلی - بین‌المللی - نظم و انضباط در کشتی‌های در طول سفر - رعایت

قواعد ویژه در طی طریق دریائی - نحوه ارتباط و رفتار با سایر کشتی‌ها - متصدیان و مأمورین بندر و دولت‌های ساحلی - پرداخت عوارض - توجه به حقوق مسافری و صاحبان کالا و نحوه جبران خسارات و ... را مشخص و این موضوعات براساس آن قواعد حل و فصل شود.

این مسائل مطالبی نیستند که در دوره خاصی از تاریخ دریانوردی، به وجود آمده و یا برای آنها تعیین تکلیف شده باشد بلکه باید گفت از همان ابتدا شروع دریانوردی که قایق‌های کوچک در اهداف حمل و نقل فعال شدند، این مسائل به تدریج و به مقتضای هر دوره و زمانه مبتلا، افراد مرتبط با صنعت کشتی‌سازی و کشتیرانی شده است و روز به روز بر انواع موضوعات، حکام افزوده شده و می‌شود.

۵- مسائل ذکر شده، به جنبه قراردادی و حقوقی دارد که محتاج وضع مقررات به طرق مختلف (احکام و فرمان‌ها، کوه‌نی - قوانین محلی و بین‌المللی - عرف و رویه داخلی و بین‌المللی و توافق‌نامه‌های عمومی و بین‌المللی بوده که شرح تحول تدریجی به وجود آمدن مقررات به اختصار در فصل اول این نوشته آورده شده است.

۶- قانون دریائی ایران در سال ۱۳۴۳ (تا و دو سال پیش) به تصویب رسیده و از آن زمان تاکنون تقریباً بدون تغییرات (به جز موارد بسیار محدود) در حال اجرا می‌باشد. قسمت اعظم مواد این قانون متون بخشی از عهدنامه‌ها و توافق‌نامه‌های بین‌المللی در زمینه امور کشتیرانی و حقوق دریائی می‌باشد.

این نوشتار مبتنی بر شرح فصول و مواد قانون دریائی ایران است و سعی شده که تا حد ممکن مطالب و احکام مندرج در آن قانون مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

۷- این نوشتار چند سال پیش تهیه و تدوین گردیده و اخیراً با تشویق مدیریت محترم عامل شرکت بیمه دی که اینجانب را به چاپ آن ترغیب نمودند، تصمیم به چاپ و انتشار آن گرفته شد.

بدیهی و روشن است که این نوشتار نمی‌تواند بدون نقص و ایراد باشد و از طرف دیگر واضح است که رفع نواقص و اشکالات با ارائه رهنمودها و تذکرات اساتید فن و صاحب‌نظران، به طور کامل امکان‌پذیر خواهد شد و لذا از کلیه اساتید و صاحب‌نظران ذیربط که احیاناً این

نوشته را ملاحظه و مطالعه می فرمایند، انتظار دارد، نویسنده را با ارائه تذکرات و راهنمایی های خود در جهت رفع نواقص رهین منت خود ساخته و از مساعدت در این زمینه دریغ نورزند.

در خاتمه از شرکت محترم بیمه دی که در جهت تأمین منابع مالی برای چاپ کتاب اقدام نموده و بویژه جناب آقای سید مجید بختیاری مدیریت آن شرکت که در این رابطه اینجانب را ترغیب به چاپ کتاب نموده و ابراز مساعدت کرده اند و همچنین مؤسسه رایحه عترة با مدیریت جناب آقای احمد عیسی فر که زحمت انجام مراحل چاپ کتاب را به عهده گرفته اند، کمال تشکر، امتنان را دارد.

و من الله التوفیق

سید محمود حسنی بهابادی

۹۵/۹/۲۶

www.ketab.ir